

Verlag Scheldemondraad 12 mei 2021

Aanwezig:

Dhr. H. Polman
Mevr. C. Van Cauter
Dhr. C. Decaluwé
Mevr. A. Pijpelink
Dhr. J. de Bethune
Dhr. J. Vanlerberghe
Mevr. R. Gillis
Mevr. A. Vervliet
Dhr. E. van Merriënboer
Dhr. J.F. Mulder
Dhr. D. De Maeseneer
Dhr. K. De Smet
Dhr. C. Lampole
Dhr. A. Wittesaele
Dhr. G. Temmink
Dhr. F. Walravens
Dhr. J. H. Verburg
Mevr. H. Decler
Dhr. P. De Klerck
Dhr. F. Van Laecke
Dhr. H. Mooren
Mevr. A. Tavernier
Mevr. S. Driesen
Dhr. A. Guikema
Mevr. E. Piqueur
Mevr. M. Klein Hesseling
Mevr. J. Monteyne
Dhr. M. Verstringe

Commissaris van de Koning provincie Zeeland (voorzitter)
Gouverneur provincie Oost-Vlaanderen (voorzitter)
Gouverneur provincie West-Vlaanderen
Gedeputeerde Provincie Zeeland
Gedeputeerde provincie West-Vlaanderen
Gedeputeerde provincie West-Vlaanderen
Gedeputeerde Provincie Oost-Vlaanderen
Gedeputeerde provincie Oost-Vlaanderen
Burgemeester gemeente Terneuzen
Burgemeester gemeente Hulst
Burgemeester gemeente Melle
Schepen gemeente Wichelen
Schepen gemeente Avelgem
Schepen gemeente Knokke-Heist
Lid Provinciale Staten Zeeland
Lid Provinciale Staten Zeeland
Lid Provinciale Staten Zeeland
Provincieraadslid West-Vlaanderen
Provincieraadslid West-Vlaanderen
Provincieraadslid Oost-Vlaanderen
Benelux Economische Unie
Provincie West-Vlaanderen
Provincie Oost-Vlaanderen
Provincie Zeeland
Euregio Scheldemond
Euregio Scheldemond
Euregio Scheldemond
Euregio Scheldemond

Aanwezige niet-leden:

Dhr. F. D'havé
Mevr. E. Peeters
Dhr. S. Hupkes
Dhr. M. van Damme
Dhr. B. de Kort
Dhr. P. Mertens
Dhr. J. Everaert
Mevr. S. Van Overschelde
Mevr. J. Verbrugge

Algemeen Afgevaardigde Vlaamse Regering in Nederland
Adjunct Algemeen Afgevaardigde Vlaamse Regering in Nederland
Beleidsmedewerker NL ministerie Binnenlandse zaken (min BZK)
Regioverbinder Vlaanderen-Nederland NL min BZK
Directeur Interreg Vlaanderen-Nederland
Onderzoeker ITEM
Adviseur North Sea Port District gemeente Terneuzen
Projectadviseur Interreg Vlaanderen-Nederland
Projectadviseur Interreg Vlaanderen-Nederland

Verontschuldigd:

Mevr. M. Mulder
Mevr. I. Brocken
Dhr. B. Van Hulle
Dhr. B. Janssens

Burgemeester gemeente Goes
Schepen gemeente Beveren
Burgemeester gemeente Maldegem
Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten

1. Opening door de voorzitter Han Polman, commissaris van de Koning provincie Zeeland

Han Polman opent de vergadering en heet iedereen welkom bij de digitale bijeenkomst van de Scheldemondraad. Een speciaal welkom aan de sprekers en de nieuwe burgemeester van de gemeente Terneuzen de heer Erik van Merriënboer .

2. Ter besluitvorming: verslag vergadering 28 oktober 2020

Er komen geen inhoudelijke opmerkingen op het verslag. Een aantal van de besluitpunten zoals de geactualiseerde grensvisie, toekomstnota, nieuwe richting Scheldemondfonds komen terug op de agenda. De inzet van de restmiddelen voor Brexit gerelateerde zaken is afgehandeld via de schriftelijke ronde van vorige maand. Het kleinschalig fonds in het kader van de Straits Committee is vorige maand gelanceerd. De Scheldemondraad zal geïnformeerd worden over de goedgekeurde projecten en de voortgang van de ondersteunde dossiers. De middelen komen beschikbaar voor partners uit de drie provincies van de Euregio Scheldemond.

Besluit: het verslag van de Scheldemondraad van 28 oktober 2020 wordt vastgesteld.

3. Toekomst Euregio Scheldemond

a. Ter kennisname: finale versie Grensvisie Euregio Scheldemond

Tijdens de vorige Scheldemond werd ingestemd met de grensvisie als inspiratiedocument en richting voor de meest kansrijke samenwerkingsthema's in de Euregio Scheldemond. Hieraan werd gekoppeld dat de visie geactualiseerd werd met 5 volwaardige handelingsperspectieven te weten:

- Zoetwaterstrategie voor de regio,
- Netwerkstrategie energietransitie,
- Toeristisch perspectief,
- Collectieve mobiliteitsstrategie openbaar vervoer en fietsen
- Innovatieve en kennisgedreven economie.

De grensvisie is geactualiseerd met het vijfde handelingsperspectief. Tijdens de vorige Scheldemondraad werd ingestemd met de voortrekkersrol per provincie, per thema.

b. Ter besluitvorming: toekomst samenwerking Euregio Scheldemond door Han Polman

Tijdens de Scheldemondraad van 28 oktober 2020 waren nog enkele opmerkingen gemaakt op de toekomstnota die toen voorlag. Zo werd gevraagd:

- om toch nog meer ruimte te laten voor concrete uitvoering in de Scheldemondwerking
- om ook de bilaterale samenwerking meer aandacht te geven
- en om de gemeentelijke betrokkenheid te vergroten.

Het secretariaat is aan de slag gegaan met deze opmerkingen en heeft een nieuwe toekomstnota voorbereid. Deze werd reeds in een schriftelijke ronde voorgelegd zodat eventuele resterende opmerkingen en/of aandachtspunten konden verzameld worden. De heer Polman bedankt de waardevolle schriftelijke inbreng van de gemeente Knokke-Heist.

De heer Polman vraagt aan de leden van de Scheldemondraad of men zich kan vinden in de nieuwe toekomstnota en de werkwijze van de Scheldemondraad.

De heer Temmink vraagt of met de nieuwe werkwijze ook de rol van de volksvertegenwoordigers (provincieraadsleden) vergroot kan worden. Namens de Zeeuwse Statenleden spreekt hij de wens uit om voorafgaand eerder betrokken te worden bij de

Scheldemondraad voorbereiding zodat de rol als volksvertegenwoordiger in de grensoverschrijdende samenwerking kan worden opgenomen.

Daarnaast vraagt de heer Temmink namens de Zeeuwse Statenleden of de organisatie van een werkbezoek voor de volksvertegenwoordigers opgenomen kan worden in het werkplan van dit jaar.

Mevrouw Gillis brengt in dat naar Zeeuws voorbeeld ook in Oost-Vlaanderen een voorbereiding op de Scheldemondraad zal plaatsvinden met de provincieraadsleden. Zij steunt het voorstel om een werkbezoek te organiseren voor de PS- en provincieraadsleden.

Mevrouw Van Cauter geeft haar appreciatie voor de nieuwe integrale werkwijze van de Euregio Scheldemond via de uitvoerende beleidsdiensten. Samen met de betrokkenheid van de volksvertegenwoordigers vertaalt zich dit in democratische legitimiteit en een voorwaarde voor duurzame samenwerking.

De heer de Bethune ondersteunt vanuit West-Vlaanderen het werkbezoek voor de PS- en provincieraadsleden, maar wil hierbij ook graag de lokale volksvertegenwoordigers betrekken.

De heer Polman concludeert dat de Scheldemondraad kan instemmen met de nieuwe toekomstnota en werkwijze van de Euregio Scheldemond. Waarbij drie zaken relevant zijn:

1. relatie met eigen beleidsdiensten afstemmen - de (algemeen) directeuren moeten goed opvolgen
2. betrekken van en communicatie richting volksvertegenwoordigers op verschillende niveaus
3. binnen twee jaar stilstaan bij voortgang van de nieuwe werkwijze en deze in de Scheldemondraad evalueren.

Besluit: Instemmen met toekomstnota en werkwijze Euregio Scheldemond, met specifieke opdracht in het werkplan voor:

1. afstemming met inhoudelijke beleidsdiensten
2. organisatie van werkbezoek voor lokale en regionale volksvertegenwoordigers
3. evaluatie van nieuwe werkwijze binnen 2 jaar

4. Scheldemondfonds

a. Ter kennisname: nieuwe handleiding, projectfiche en budgetformulier Scheldemondfonds

In navolging van de beslissing van de Scheldemondraad van 17 juli 2020 (via schriftelijke procedure) om de regelgeving van het fonds te actualiseren werden alle documenten verbonden aan het Scheldemondfonds aangepast. Bij de opmaak van de documenten vond een harmonisatieslag plaats met die van het kleinschalig fonds voor het Straits Committee. Alle nieuwe documenten worden ter kennisname voorgelegd en kunnen worden gebruikt voor nieuwe projectaanvragen.

b. Ter besluitvorming: voorstel inhoudelijke focus en aanpassing administratieve opvolging Scheldemondfonds door Jessica Monteyne

Tijdens de Scheldemondraad van 28 oktober 2020 was besloten om de gewenste inhoudelijke richting voor het vernieuwde Scheldemondfonds terug te laten komen op de volgende vergadering. Bij de stukken zit een voorstel om met het Scheldemondfonds projecten te financieren waar de grens en de bewoner centraal staat. Deze nieuwe manier van werken zou het fonds aantrekkelijker en toegankelijker moeten maken voor lokale actoren (verenigingen, organisaties...) en leiden tot een verhoging van het aantal (concrete, tastbare) projecten.

Een aandachtspunt hierbij is dat de verhoogde inzet op meer toegepaste (concrete, tastbare) projecten met aandacht voor burgerparticipatie wellicht ook een stijging van het aantal bilaterale dossiers binnen het fonds met zich zal meebrengen.

Mevrouw Monteyne licht toe dat er met de nieuwe werkwijze van het Scheldemondfonds wordt beoordeeld op resultaten en niet meer op facturen.

De nieuwe regelgeving van het Scheldemondfonds betreft een beproefde methode bij andere fondsen zoals het micro projectenfonds van het Interreg Frankrijk - Wallonië - Vlaanderen programma.

De heer de Bethune vult aan dat de nieuwe focus van het fonds zich meer zal richten op concrete initiatieven op lokaal niveau en aan de grens.

Op heden treedt de Provincie West-Vlaanderen op als beheerder van het Scheldemondfonds. Door de aanpassing van de regelgeving van het Scheldemondfonds naar uitbetaling op basis van resultaten ipv van kosten komt de controle van gemaakte kosten binnen een project door de boekhoudcel van de Provincie West-Vlaanderen echter te vervallen. In lijn met de beslissing over de toekomstige samenwerking binnen de Euregio Scheldemonde, en daarmee gepaard gaande taken en rollen van het Scheldemondesecretariaat, zouden de resterende taken inzake beheer overgenomen worden door de administratief medewerker van het Scheldemondesecretariaat. Dit houdt in dat het beheer van het fonds overgedragen wordt aan de Provincie Oost-Vlaanderen.

Besluit: de Scheldemondraad stemt in met de inhoudelijke focus van het Scheldemondfonds en het beheer van het fonds vanuit het secretariaat Euregio Scheldemonde vanuit de provincie Oost-Vlaanderen.

c. Ter kennisname: stand van zaken Scheldemondfonds

Overzicht met stand van zaken van het Scheldemondfonds is ter kennisname. Op heden is nog 111.487,93 euro beschikbaar in het fonds. De bijdragen voor het jaar 2021 (75.000 euro) moeten daar nog aan worden toegevoegd.

d. Ter besluitvorming: project '150 jaar spoorlijn Mechelen- Terneuzen'

Mevrouw Klein Hesseling licht toe dat lokale oudheid- en heemkundige kringen in het Waasland het 150 jarige ontstaan van de spoorlijn Mechelen-Terneuzen willen vieren en herdenken. Dit sluit aan bij het Europees jaar van het spoor. De ingebruikname van het spoor was een belangrijke gebeurtenis die een enorme rol heeft gespeeld in de economische ontwikkeling van de grensregio en met name de Kanaalzone. Er wordt hiermee een link gelegd met het heden het belang van het spoor en grensoverschrijdende mobiliteit. Wat destijds een economische route was, wordt binnen het project met (gegidste) wandel- en fietsroutes zichtbaar gemaakt. De werkgroep GrensDorpen (oudheidkundige kring) zal samen met verschillende partners aan beide zijden van de grens uiteenlopende (coronaproof) activiteiten organiseren van mei tot december dit jaar. Dit project manifesteert zich op en langs de grens en is een initiatief van lokale stakeholders en bewoners in het grensgebied tussen Oost-Vlaanderen en Zeeland.

Het budget bedraagt 10.500 euro voor het organiseren van verschillende events en voor communicatie. De EGTS Linieland treedt op als projectpromotor om de kleinschalige vzw's praktische en financiële ondersteuning te bieden. Inhoudelijk zijn de gemeente Hulst en Interwaas betrokken vanuit hun expertise op vlak van erfgoed. Er wordt een bijdrage gevraagd van 10.500€ vanuit het Scheldemondfonds.

De heer Polman vindt het belangrijk om een link naar het heden te leggen, specifiek met de spoorverbinding Gent-Terneuzen. Hij vraagt of er in de activiteiten ruimte kan komen voor het project Trein Gent Terneuzen. Mevrouw Van Cauter vult hierop aan dat dit een aanvullende voorwaarde kan zijn voor het project. Mevrouw Pijpelink vraagt om ook het Industrieel museum in Sas van Gent te betrekken bij de activiteiten.

Besluit: De Scheldemondraad stemt in met een bijdrage van 10.500 € vanuit het Scheldemondfonds voor het project '150 jaar spoorlijn Mechelen - Terneuzen met als voorwaarde een concrete link te leggen naar het heden zoals het project Trein Gent-Terneuzen. Alsmede het betrekken van het Industrieel museum in Sas van Gent

e. Ter bespreking: projectidee 'Uitvoering identiteit van de Zwinstreek'

Mevrouw Monteyne licht toe dat in navolging van de studieopdracht 'Gebiedsidentiteit Zwinstreek' de Zwinstreek-partners de gezamenlijke grensstreek beter op de kaart zetten. Het partnerschap in de Zwinstreek is opgebouwd uit lokale partijen uit de drie provincies zoals:

- gemeenten Maldegem, Sint-Laureins, Knokke-Heist, Damme, Sluis,
- de drie provincies Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen en Zeeland
- de toerisme-agentschappen

Ze willen samen beter en eenduidiger communiceren richting bezoekers. Door het toeristisch-recreatieve aanbod en de onderlinge samenhang te versterken. Via gebiedsinrichting en een gebiedsontwikkeling met de aanwezige streekactoren wordt een meer intensieve publiek-private samenwerking opgestart en gestructureerd. Financiële ondersteuning vanuit het Scheldemondfonds helpt mee om de ambities in de Zwinstreek te realiseren via de aanwerving van extra coördinatiecapaciteit om zo toe te werken naar een gezamenlijke programmering en in te kunnen zetten op nieuwe EU subsidiekansen. Met een stukje duidelijke extra coördinatiecapaciteit kan namens het brede partnerschap geïnvesteerd worden in de ambities in de Zwinstreek.

Gevraagd wordt aan de Scheldemondraad om een (positieve) grondhouding aan te nemen over het projectidee zodat deze verder uitgewerkt kan worden en via een schriftelijke ronde wordt voorgelegd.

Besluit: De Scheldemondraad staat positief tegenover het projectidee 'Uitvoering identiteit van de Zwinstreek' en ziet een uitgewerkt projectvoorstel tegemoet via een schriftelijke voorlegging.

5. Ter besluitvorming: deelname onderzoeksproject ITEM 'Grenzen in tijden van crisis: kansen en uitdagingen' door Pim Mertens, onderzoeker ITEM (Institute for Transnational and Euregional cross border cooperation and Mobility)

De heer Mertens stelt het projectidee 'grenzen in tijden van crisis' voor aan de Scheldemondraad. Het is ontstaan naar aanleiding van het 'Pandemic' project met de veiligheidspartners in de grensstreek en de ervaringen in het kader van de Covid crisis. ITEM wil graag werken rond de hypothese om van grensgebieden naar grensoverschrijdende regio's te kunnen werken. Hiertoe heeft ze een aanvraag ingediend bij NWA-ORC, de Nederlandse Nationale Wetenschapsagenda (NWA). De thema's van het onderzoek zijn ruim opgezet, waarbij is gekozen voor de 4 pijlers:

- Arbeidsmarkt en economie
- Gezondheid en welzijn
- Veiligheid en zekerheid
- Onderwijs en cultuur

De grensoverschrijdende governance structuren worden meetbaar gemaakt via een 'border index'.

Het betreft een eerste vooraanvraag, de definitieve aanvraag kan verder aangevuld worden qua onderwerpen en dient tegen 7 oktober te worden ingediend. ITEM nodigt de partners binnen de Scheldemondraad en de stakeholders in de Euregio Scheldemond graag uit om als maatschappelijke partner mee te denken/werken aan het definitieve voorstel en actief bij te dragen aan co creatie. De heer Mertens vraagt aan de Scheldemondraad op welke wijze ze inhoudelijk betrokken willen worden bij het project.

De heer Polman merkt op dat het project en de (kennis) partners erg vanuit Nederlands perspectief is ingestoken.

De heer de Bethune geeft aan zeer begaan te zijn met grensgebieden. Het idee van ITEM om hierrond te werken vindt hij interessant. Hij stelt dat het project erg ambitieus en breed is opgezet. Data is wat de heer de Bethune betreft een belangrijk instrumentarium om te kunnen meten en weten. Dit onderdeel zou meer geaccentueerd kunnen worden. De heer de Bethune vraagt naar de hoogte van het budget. Hij geeft mee dat er vanuit de Scheldemondwerking geen budget beschikbaar is in de marge van die van het NWO.

Mevrouw Gillis kan zich herkennen in de 4 thema's voor een weerkrachtige samenleving, maar mist hierin het thema mobiliteit. Zeker in tijden van Covid beperkingen was mobiliteit over de grens een probleem.

De heer van Merriënboer adviseert te bekijken welk onderzoekswerk al is gedaan in het kader van grensvraagstukken en data en hierop voort te bouwen. Bijvoorbeeld in het kader van de VN Delta monitor en statistische gegevens in de regio Eindhoven - Aachen - Leuven. De heer van Merriënboer dringt aan om voort te bouwen op wat al is gebeurd zodat er met dit onderzoek een wezenlijk verschil gemaakt kan worden.

De heer Mulder merkt op dat het een zeer divers onderzoeksproject betreft. Het zal moeilijk worden om conclusies te trekken door de diversiteit aan de grenzen. Hij pleit ervoor om de meerwaarde goed in beeld te brengen. Ook vraagt hij of de EGTS Linieland van Waas en Hulst kan aansluiten omdat hier veel kennis van het grensgebied aanwezig is op lokaal niveau.

De heer de Caluwé vult aan dat er al veel studiewerk is verricht. Hij suggereert om de studies van de afgelopen 5 jaar in beeld te brengen en vanuit de conclusies de knelpunten stap voor stap op te lossen. Wat de heer de Caluwé betreft zou er meer gefocust moeten worden op wat er concreet kan worden opgelost. Hij beaamt dat data hiervoor een belangrijke voorwaarde is.

De heer Mertens antwoordt op de vraag over het budget dat er naar verwachting een bijdrage van 6 miljoen beschikbaar komt vanuit NWO. Hierbij geldt een verplichting van 10% matching in cash of in natura.

De heer Mertens deelt mee dat het expliciet niet de bedoeling is om dubbele studies te verrichten. Met het onderzoek wil ITEM grotere stappen zetten in de weerbaarheid van grensregio's. Mobiliteit is als integraal onderdeel opgenomen en komt terug in alle thema's. Data is heel belangrijk en het fundament van de studie. Met de betrokkenheid van het Centraal Bureau voor de Statistiek wil men het data onderdeel breder opnemen. Het totale project kent een looptijd van 5 jaar vanaf 2022. Daarna is het de bedoeling om data en kennis structureel te delen.

De heer Mertens vraagt aan de Scheldemondraad om als actieve maatschappelijke partner deel te nemen aan het project. Dit kan zonder inbreng van financiële middelen, maar door het activeren van partijen over en weer van de grens binnen de werking van de euregio.

De heer Polman vat de belangrijkste bekommernissen vanuit de Scheldemondraad samen door de onderzoekers vooral verder te laten werken op bestaande inzichten en het creëren van toegevoegde waarde.

De heer Polman deelt mee dat de ITEM jaarconferentie dit najaar is voorzien in de provincie Zeeland. Hij nodigt de leden van de Scheldemondraad hiervoor uit waarbij er veder gesproken kan worden over de inhoud van het project.

Besluit: De Scheldemondraad stemt in met een bijdrage in natura aan het onderzoeksproject ‘Grenzen in tijden van crisis: kansen en uitdagingen’ van ITEM in het kader van het NWA-ORC programma. Aandachtspunt voor ITEM om voort te bouwen op bestaande onderzoeken en de toegevoegde waarde te bewaken.

6. Ter kennisname: werkzaamheden netwerkfacilitator

Mevrouw Piqueur gaat in op de achtergrond van de aanstelling van de netwerkfacilitator. In 2017 gaf de Scheldemondraad opdracht tot de studie “Scheldemonde Werkt!”. Idea Consult en Aranco voerden de studie uit en kwamen tot verschillende aanbevelingen met betrekking tot een efficiëntere structurering van de optimalisering van de grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit in de Euregio Scheldemonde. Om het onderzoek te implementeren en de grensoverschrijdende arbeidsmarktstructuur vorm te geven besliste de Scheldemondraad in 2018 dat een netwerkfacilitator nodig is.

De opdracht van de netwerkfacilitator is om alle initiatieven rond grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit optimaler te laten functioneren.

Mevrouw Piqueur laat weten dat de heer Koorneef, van AddVision wegens gezondheidsredenen helaas is verhinderd. Ze stelt voor om de eerste aanbevelingen en bevindingen van de netwerkfacilitator toe te laten lichten op de Scheldemondraad van 13 oktober a.s.

7. Grensoverschrijdende samenwerking Vlaanderen - Nederland (GROS)

a. Ter kennisname: Rapport Donner-Berx door Sebastiaan Hupkes, NL ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijk relaties (min BZK)

De heer Hupkes licht de voortgang van de bestuurlijke werkgroep grensbelemmeringen toe. Op de Vlaams-Nederlandse top van 5 november 2018 spraken de bewindslieden af een bestuurlijke werkgroep in het leven te roepen die via twee sporen aan de slag moest met grensknelpunten:

- Spoor 1: mogelijke oplossingen voor concrete grensknelpunten
- Spoor 2: Academische studie naar grensbelemmeringen bij grensoverschrijdende infrastructuurwerken

De bestuurlijke werkgroep wordt getrokken door de heer Donner en gouverneur Berx. De Commissaris van de Koning in Zeeland en de gouverneur van Oost-Vlaanderen zijn, vanuit hun rol van grenscoördinator, ook lid van de werkgroep.

In het eerste spoor heeft de werkgroep een methodiek ontwikkeld voor de toekomstige aanpak van grensbelemmeringen als gevolg van verschillen in regelgeving tussen Nederland en Vlaanderen. De werkgroep heeft naar een aantal grensbelemmeringen gekeken om die methodiek te toetsen. Het rapport, ‘niet aanpassen maar afwijken’, is aangeboden aan de Vlaamse minister-president en de Nederlandse staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en

Koninkrijksrelaties, de heren Jambon en Knops tijdens de Vlaams Nederlandse top van 4 november 2020.

De heer Hupkes gaat in op de conclusies en aanbevelingen van het rapport. De belangrijkste hierin zijn:

- opbouw van expertise en groei op secretariële ondersteuning
- versterking van governance
- bestuurlijke schakelmechanisme
- integrale politieke betrokkenheid en besluitvorming
- samenspel tussen rijk en regio

Het rapport stelt o.a. dat grensoverschrijdende samenwerking complex is. Het strekt daarom tot de aanbeveling om beschikbare expertise efficiënter in te zetten. Geadviseerd wordt een expertisecentrum op te zetten dat naast het fungeren als dynamisch geheugen ook complexe vraagstukken beantwoordt.

Omdat grensoverschrijdende samenwerking arbeidsintensief is vanwege complexiteit, is het advies ook te bekijken of de governance versterkt kan worden. Niet alleen voor de inzet van expertise, maar ook voor de inzet van ondersteuning. In de vorm van bijvoorbeeld een secretariaat dat helpt de belemmeringen te identificeren en concretiseren richting de regionale en nationale overheden. En met behulp van een bestuurlijk schakelmechanisme te agenderen in de hoofdsteden. Het versterken van governance voor grensoverschrijdende samenwerking, zo licht de heer Hupkes toe, is een zaak van de regio, de nationale overheden, maar ook een zaak van de EU die hiervoor fondsen beschikbaar kan stellen.

Een bestuurlijk schakelmechanisme helpt bij het bundelen van bestuurlijke krachten aan beiden zijden van de grens die op het juiste niveau belangrijke vraagstukken kunnen agenderen.

Om breder naar de grensproblematiek te kunnen kijken adviseert de bestuurlijke werkgroep met name op nationaal niveau in te zetten op integrale besluitvorming.

Ook voor spoor twee, de infrastructurele werken over de grens, is integrale politieke betrokkenheid belangrijk. Bij de start van het project, door convenanten, bestuursakkoorden of eventueel een verdrag.

Op het rapport van de werkgroep is vanuit Nederland een kabinetsreactie opgesteld, welke in nazending zal worden bezorgd aan de leden van de Scheldemondraad.

Het Nederlandse kabinet zegt in eerste instantie dat er meer kan en moet gebeuren voor de grensregio's. Ze stelt voor met Vlaanderen afspraken te maken op welke wijze lange termijn doelstellingen voor grensoverschrijdend ruimtelijk beleid vast te leggen in het kader van infrastructurele werken. En om hierbij kostenbaten analyses en MER's meer grensoverschrijdend in te zetten en toe te passen. Dit soort spelregels en elementen zouden tussen Vlaanderen en Nederland beter moeten worden vastgesteld en gemonitord. Hierbij is expertise ook een aandachtspunt.

Samenspel tussen rijk en regio worden geagendeerd en gemonitord.

Het NL kabinet en MP Jambon onderkennen de aanbevelingen van het rapport. Ze hechten aan het samenspel tussen rijk en regio en vragen om nadere precisering om over te kunnen gaan op besluitvorming door de bewindspersonen. De verduidelijking is gevraagd aan de bestuurlijke werkgroep. Een vervolgvadvis wordt naar verwachting voor de zomer opgeleverd.

De heer Hupkes verwacht dat nog andere stukken in ontwikkeling beschikbaar komen, die hij graag weer toelicht op een volgende Scheldemondraad.

De heer Polman geeft aan dat mede onder aansporing van de Scheldemondraad dit traject richting de nationale overheden in gang is gezet. De ambitie is om tot een slim en concreet vervolg te komen. De heer Polman draagt graag bij om richting de nationale overheden te rapporteren over het vervolg en het nemen van de juiste besluiten richting het faciliteren van de grensregio's.

De heer van Merriënboer is onder de indruk van het werk dat is verzet. Hij wil aandacht vragen voor het domein van infrastructuur (n.a.v. de kabinetsreactie) om hiervoor al in een vroeg stadium met elkaar af te stemmen en niet wanneer de plannen al gemaakt zijn. Hij deelt zijn ervaring van de studie naar de buisleidingentracés en de spoorverbindingen waarbij het in die fase heel belangrijk maar ook moeilijk is om elkaar over en weer van de grens te vinden. De huidige Nederlandse MIRT systematiek leidt er volgens hem toe dat er in een te laat stadium wordt afgestemd.

Mevrouw Van Cauter is pas recent toegetreden als gouverneur, maar deelt de bezorgdheid van de heer van Merriënboer. Ze is verheugd dat er in de studie veel aandacht is besteed aan spoor 2 waar men niet alleen kijkt naar de governance. Maar ook aan concrete oplossingsrichtingen werkt zoals elkaar tijdig treffen over en weer van de grens, alsmede structureel op elkaar afstemmen van procedures. Mevrouw van Cauter breekt een lans voor de concretiseringsslag van de aanbevelingen en waardeert de opvolging met voldoende kennis van zaken. Ze onderkent dat de verkokering aan Vlaamse zijde bestaat en dat dit een prioritair werkpunt is.

De heer Polman vraagt de heer Hupkes kort te reageren op bovenstaande specifiek voor het onderdeel gezamenlijke visievorming. In de Euregio Scheldemonde werkten we aan een grensvisie, het North Sea Port District (NOVI) is aangewezen als NOVI gebied (juist om de departementen meer integraal te laten werken). Het punt van visie ontwikkeling en gezamenlijke opvattingen over de ontwikkeling van grensoverschrijdende regio's is een prealabel. Hoe zetten we voldoende energie in om alle overheidsniveau's die we nodig hebben tot concrete resultaten te laten komen?

De heer Hupkes haalt aan dat de studie grensoverschrijdende infrastructuur uiteindelijk resulteert in een twintigtal oplossingsrichtingen. Eén van de voornaamste, volgens hem, is juist om in het voortraject de aandacht voor het gezamenlijk en daadwerkelijk integraal op te pakken. Het is nu aan de nationale regeringen om de oplossingsrichtingen te omarmen.

De heer Hupkes alludeert aan de oproep van de voorzitter over gezamenlijke visievorming in het kader van het North Sea Port District als (grensoverschrijdend) NOVI gebied. Naast de lokale en regionale organisatie is de betrokkenheid van de Vlaamse en Nederlandse departementen bij het NSPD van belang om dat de vraagstukken die spelen regionaal, maar ook van nationaal belang zijn. Dit wordt onderkend door MP Jambon en stas Knops. Beiden bewindspersonen spraken af op korte termijn op werkbezoek te komen naar het NSPD. Om zo de betrokkenheid te organiseren via een goede structuur en samenwerking.

De heer Polman dankt de heer Hupkes voor zijn bijdrage en stelt voor om dit punt tijdens de Scheldemondraad van 13 oktober opnieuw aan de orde te stellen.

b. Ter kennisname: GROS governance door Filip D'havé, Algemeen Afgevaardigde van de Vlaamse regering in Den Haag (AAVR)

De heer D'havé staat stil bij het belang van een goede grensgovernance. Een grensgovernance is onderdeel van het samenbrengen van de nationale agenda's ten opzichte van de regionale agenda's en het op één lijn krijgen van de vakministeries. Het creëren van dynamiek en het betrekken van de vakministeries is een belangrijk onderdeel van het proces. De heer D'havé vindt het betrekken van verschillende actoren essentieel. Ook alludeert hij hierbij aan de rol van de lokale stakeholders en volksvertegenwoordigers. Bij het uittekenen van de governance structuur zou er oog moeten zijn voor de rol van de lokale stakeholders.

De heer D'havé begrijpt de opmerking van de heer van Merriënboer over infrastructurele werken, maar hij stelt vast dat politieke wil en financiering hier ook onderdeel van zijn. Toch ziet hij dat deze twee zaken kunnen samen gaan zoals gebeurt voor de Grote Sluis in Terneuzen.

Om grensoverschrijdende (grote) projecten succesvol op te pakken is het volgens de heer D'havé belangrijk dat sterke leiders een trekkende rol opnemen. Om van onderop een dynamiek te organiseren.

De heer D'havé trekt ambities ook in een breder grenskader waarbij nationale en globale opgaven leidend kunnen zijn.

Een ander element voor een goede grensgovernance is voldoende secretariële ondersteuning. De heer D'havé stelt momenteel enige asymmetrie vast van menskracht aan Vlaamse en Nederlandse zijde. Hij wil graag een bijdrage leveren voor verdere invulling van voldoende capaciteit.

De heer D'havé complimenteert de heer Polman en mevrouw van Cauter met hun bijdrage als kernlid in de bestuurlijke werkgroep. De aanbevelingen zijn gevalideerd door de nationale bewindslieden waarmee verder aan de slag gegaan kan worden.

De heer Polman merkt op dat het van grote betekenis is dat we gezamenlijk optrekken.

Mevrouw Van Cauter ziet het rapport als een aansporing om niet stil te zitten maar verder te werken. Ze onderkent het belang van voldoende personele capaciteit zodat het rapport naar de praktijk vertaald kan worden. Mevrouw van Cauter is vereerd om de rol van grenscoördinator op te nemen. Ze doet een oproep aan de heer D'havé voor capaciteit vanuit Vlaanderen om concreet aan de slag te kunnen gaan.

Mevrouw van Cauter ondersteunt de oproep van het belang van de aanhaking van de verschillende departementen. Ze merkt op dat er op de dag van vandaag geen afwegingskader over de grens bestaat. Terwijl infrastructurele werken bekeken worden op basis van de invloed op mens en milieu. Hiervoor is juiste coördinatie nodig om vooruitgang te boeken.

De heer de Bethune spreekt de heer D'havé aan op de gemaakte afspraak tijdens de Vlaams-Nederlandse topontmoeting in 2018 over de kennissamenwerking. Er vond een ondertekening plaats van de intentieverklaring tussen de UGent en Campus Zeeland in het kader van de Deltavraagstukken. In 2020 is hier een vervolg op gekomen. De heer de Bethune alludeert op de vraag vanuit de Scheldemondraad voor de participatie hierin van de provincie West-Vlaanderen, om zo een ruimer verband van kennisinstellingen samen te brengen. De heer de Bethune stelt dat hij van deze afspraak persoonlijk weinig heeft terug gezien. Hij informeert naar de stand van zaken van de grensoverschrijdende kennissamenwerking omdat de thema's zeer goed aansluiten bij die van de provincie West-Vlaanderen.

De heer Polman kan hier al concreet op antwoorden vanuit de ontwikkelingen die spelen in Zeeland. Het versterken van de kennissamenwerking in Zeeland is gekoppeld aan de

compensatiemaatregelen van de Nederlandse Rijksoverheid voor het niet doorgaan van de bouw van de marinierskazerne in Vlissingen. Eén van de onderdelen is het intensiveren van de kennis, educatie en onderzoek op vlak van deltastudies op de terreinen die gevolgen hebben voor zeespiegelstijging, water energie en voedsel. Dit heeft geleid tot de aanstelling vanuit het Rijk van twee kwartiermakers die momenteel aan het verkennen zijn hoe dit verder uitgebouwd kan worden. Er zou contact moeten zijn met Vlaamse instellingen, ook in West-Vlaanderen. De eerste verkenning heeft geresulteerd in de conclusies dat er een aantal partners een aanzet geven voor de oprichting van het basisnetwerkinstituut. De Universiteiten Utrecht en Wageningen zullen, naast het Nederlands ministerie van onderwijs en hoogstwaarschijnlijk de provincie Zeeland, financieel bijdragen om de kern van het instituut op vlieghoogte te laten komen. Zodat anderen hier actief bij kunnen aansluiten. Met name de West- en Oost-Vlaamse kennisinstellingen zullen een uitnodiging krijgen om aan te haken en mee te doen.

De heer Polman stelt voor om West- en Oost-Vlaanderen in dit proces gericht te informeren. De twee kwartiermakers zullen binnen afzienbare tijd met een concreet voorstel komen hoe de verschillende partners (ook over de grens) aan te laten haken.

De heer Guikema vult aan op de uiteenzetting van de heer D'havé en de toelichting van de heer Hupkes dat vervolg op de versterking van de grensgovernance en versterking van grensknelpunten gekoppeld kan worden aan het nieuwe Interreg programma Vlaanderen-Nederland. Dit programma kent een nieuwe beleidsdoelstelling 6 om zo versneld te kunnen starten met de opbouw van expertise onder de grensgovernance systematiek om adequaat de grensknelpunten te kunnen tackelen.

De heer Polman laat weten dat dit wellicht nader aan bod kan komen bij agendapunt 8.

De heer D'havé gaat nader in op de vraag van de heer de Bethune en laat weten dat er zowel achter als voor de schermen vooruitgang wordt geboekt op de grensoverschrijdende kennisamenwerking. Tijdens de laatste Vlaams-Nederlandse topontmoeting tussen de bevoegde ministers van onderwijs zijnde Hilde Crevits en Ingrid van Engelshoven zijn twee icoonprojecten geïdentificeerd:

- enerzijds 'waterkerende landschappen' (o.a. zeespiegelstijgingsproblematiek en verzilting) en
- anderzijds 'circulaire industrie' (proefproject in de Kanaalzone).

Met name op het thema waterkerende landschappen ligt een link met West-Vlaanderen via betrokkenheid van Vito Vlakwa die veel expertise heeft op dat terrein.

In de kennisamenwerking met Vlaanderen wordt voor dit project bevestigd dat er meerdere kennisinstelling betrokken worden buiten UGent. Er vonden volgens de informatie van de heer D'havé al meerdere gesprekken plaats met de andere kennisinstellingen.

De heer D'havé erkent dat de coronasituatie een hindernis vormt in uitwisseling. Hij spreekt uit dat men voornemens is om wanneer mogelijk een fysieke bijeenkomst te organiseren met alle betrokken partijen. De heer D'havé zou graag een vervolgesprek op een locatie, bijvoorbeeld in West-Vlaanderen, organiseren met de bedoeling alle twijfels over betrokkenheid en relevante kennisspelers weg te nemen.

De heer Polman concludeert dat het een goede suggestie is om op dit onderwerp een aparte bijeenkomst in West-Vlaanderen te beleggen. En hierbij zowel de West-Vlaamse instellingen, UGent, Campus Zeeland elkaar bij te laten praten over de laatste stand van zaken van het Deltakennisinstituut. Er liggen namelijk vele kansen om elkaar te versterken.

Actiepunt: vragen aan de Nederlandse kwartiermakers van het Deltakenniscentrum om de West- en Oost-Vlaamse partijen apart te informeren over de voortgang en mogelijke betrokkenheid. Bij voorkeur via een fysieke bijeenkomst (in West-Vlaanderen) met alle relevante kennisspelers in Vlaanderen en Nederland.

c. Ter kennisname: overzicht grensknelpunten ingediend binnen het B-solutionsfonds

Overzicht van de B-solutions projecten waar partners uit het Scheldemondgebied gebruik van maakten, is ter kennisgeving meegezonden. De heer Polman stelt dat er meer gebeurt dan dat we heel expliciet benoemen, Hij roept op de concrete resultaten van de inzet van Euregio Scheldemond te communiceren.

De heer Guikema vult aan dat recent het ziekenhuis ZorgSaam Zeeuws-Vlaanderen een aanvraag heeft toegekend gekregen. Hierin wordt vooral gekeken naar de knelpunten in systemen van gezondheidszorg over en weer van de grens die ze hebben met de ziekenhuizen in Vlaanderen.

8. Interreg programma periode 2021 - 2027

a. Ter kennisname: stand van zaken voorbereiding Interreg VI Vlaanderen-Nederland door Bram de Kort, directeur Interreg Vlaanderen-Nederland

De heer Polman leidt in dat het Interreg Vlaanderen-Nederland programma van oudsher het programma is waar partijen in de Euregio Scheldemond het meest bij betrokken zijn. De gedeputeerden voor grensoverschrijdende samenwerking hebben zitting in het Comité van Toezicht.

De heer de Kort, directeur van het Interreg Vlaanderen-Nederland deelt de laatste stand van zaken van het nieuwe Interreg programma. Hij gaat met name in op de mogelijkheden voor lokale besturen om gebruik te maken van het nieuwe programma.

De heer de Kort nodigt naast de regionale spelers ook de lokale overheden uit om goede projectideeën in te dienen voor de eerstvolgende projectoproepen.

Het nieuwe programma is zo goed al gereed. Hoewel het formeel wachten is op officiële goedkeuring van Europa, kunnen er al voorzichtig enkele richtdata (onder voorbehoud) meegeven worden.

- Juni '21: vaststelling van het programma door de programmapartners
- Oktober '21: goedkeuring van het programma door de Europese Commissie
- juni '21 - november '21: lancering oproep 1
- Begin '22: preselectie projecten oproep 1
- Tweede helft '22: start van de eerste projecten

De projectadviseurs zijn al volop in het veld bezig met projectideeën en men ziet al goede ideeën voorbij komen.

De vier pijlers waar de komende programmaperiode mee gewerkt wordt zijn: (BD = beleidsdoelstelling vanuit het Europese 'keuze' menu)

- Een slimmer Europa; innovatie en vaardigheden voor slimme transformatie (BD1)

- Een groener Europa; klimaat, milieu en natuur (BD2)
- Een socialer Europa; inclusieve arbeidsmarkt, opleiding en duurzame vrijetijdsbesteding (BD4)
- Een Europa zonder grenzen; samenwerken om grensobstakels te overwinnen (BD6)

Deze vier thema's zijn inmiddels uitgewerkt aan de hand van teksten, mogelijke projectsoorten en doelgroepen. In het Operationeel programma is ook uitgewerkt welke indicatoren gehanteerd worden om de value for money van toekomstige projectvoorstellen, binnen de verschillende pijlers, in beeld te krijgen.

De budgetdeling voor de vier beleidsdoelstelling is op het laatste Comité van Toezicht (CVT) geconcludeerd naar respectievelijk:

BD1: 31%

BD2: 35%

BD4: 28%

BD6: 6%

Het totale programmabudget is nog niet volledige in beeld.

De heer de Kort verwacht op tussen 180 en 190 miljoen euro aan EFRO middelen uit te komen. Dit betekent over 7 jaar tijd een investering van zeker 400 a 450 miljoen euro in grensoverschrijdende projecten.

De nieuwe thema's die wat duidelijker aan bod komen zijn o.a. duurzame vrijetijdsbesteding of toerisme. Inclusief een sociale component. De programma preventie en bestendigheid met name op het domein van leefmilieu is ook een belangrijke pijler. Verder is het overwinnen van grensobstakels een nieuwe invalshoek voor het programma.

Aandachtspunt voor alle projecten zijn:

- inspelen op maatschappelijk uitdagingen,
- waar mogelijk een participatieve opzet en
- een meer geïntegreerde aanpak.

Er is volgens de heer de Kort sprake van een duidelijke administratieve vereenvoudiging met vereenvoudigde kostenopties.

De belangrijkste regels blijven hetzelfde, maar de ambities voor aantoonbare grensoverschrijdende meerwaarde zijn omhoog getrokken.

Lokale borging is ook een belangrijke voorwaarde. Dus niet enkel topinnovatie maar eerder maatschappelijke verduurzaming.

De doelstelling onder BD6 (Europa zonder grenzen) is bedoeld om de grens als belemmerende factor weg te nemen. Dat kan zijn door knelpunten in beeld te brengen, maar dit moet een toegevoegde waarde hebben. De heer Kort is voornemens binnen het Interreg secretariaat expertise op te bouwen om een beeld te krijgen en te houden welke knelpunten al zijn onderzocht en welke nader onderzoek behoeven.

De heer de Kort interpreteert de grensknelpuntenaanpak via twee routes, waaronder een goede governance en informatievoorziening.

De heer de Kort laat weten dat er mogelijk ook een tweetal aparte kleinschalige fondsen komen.

1. ten behoeve van innovatietrajecten tussen bedrijven bilateraal (vervolg op Cross Roads)
2. wordt er volop nagedacht over een small project fonds (SPF) binnen Beleidsdoelstelling 6 voor het aanpakken van grensknelpunten en het bevorderen van contacten.

Daarin zoekt het secretariaat naar mogelijkheden om het beheer meer participatief van aard te krijgen. Door bijvoorbeeld het betrekken van de inwoners aan de grens.

De heer Polman is positief over de meer geïntegreerde gebiedsaanpak, met kleinschalige projecten, rond grensknelpunten, toerisme, Dit zijn bij uitstek thema's die dicht bij de burgers in de grensregio staan.

Mevrouw Gillis verwijst graag naar EU Beleidsdoelstelling 6 'de mens aan de grens'. Ze verheugt zich op de extra aandacht voor de juridische knelpunten, maar ook de kleinschalige projecten die naast de burgerparticipatie zeker meegenomen dienen te worden.

De heer de Bethune stelt voor om vanuit de Scheldemondraad een warme aanbeveling te formuleren om gestalte te geven aan het Fonds voor kleinschalige projecten (SPF) voor projecten voor de mens aan de grens. Dit sluit aan bij de nieuwe insteek vanuit het Scheldemondfonds. De heer de Bethune heeft hierover nog niets opgenomen gezien in het nieuwe IP. Volgens de heer de Bethune zou het daarom goed zijn om een duidelijke boodschap te sturen richting het Comité van Toezicht Vlaanderen-Nederland dat we graag gestalte geven aan het SPF en het stimuleren van participatie van organisaties en burgers op de grens. De ervaring die we hebben vanuit de Euregio Scheldemond willen we hierin graag valoriseren.

De heer de Bethune wil van 'burgers op de grens' graag een prioriteit maken binnen de EU Beleidsdoelstelling 6.

Het Interreg programma is in de afgelopen periode namelijk opgeschoven naar meer grootschalige initiatieven. Als tegenhanger legt de heer de Bethune graag weer de nadruk op de noden van de burgers aan de grens. Dit kan gerealiseerd worden via kleinschalige projecten die gedragen zijn van onderop. Interreg moet volgens de heer de Bethune weer terug naar de kern waarvoor het bedoeld is; namelijk voor lokale initiatieven aan de grens. Een bijkomende steun van de Scheldemondraad hierin zou welkom zijn.

Mevrouw Pijpelink ondersteunt graag de insteek van mevrouw Gillis en de heer de Bethune. Ze stelt dat één van de grootste uitdaging van de samenwerking in ons grensgebied is dat de inwoners hierin een meerwaarde opmerken. De grensbewoners moeten kunnen voelen en zien dat de grensobstakels daadwerkelijk worden aangepakt en weggewerkt. Ook zoals gesteld is in het rapport Donner-Berx. Mevrouw Pijpelink is benieuwd naar hoe vanuit het Interreg secretariaat hierin een meerwaarde gegenereerd kan worden (in navolging van het rapport) en ook wat de overheden hierin kunnen betekenen.

De heer de Kort ontvangt graag de aanbeveling vanuit de Scheldemondraad voor het SPF. Het concept voor een SPF met aandacht voor contacten over de grens en aanpakken van grensknelpunten is volgens de heer de Kort inderdaad nog niet verworven, zeker niet wat betreft het participatieve traject. De heer de Kort deelt de bekommernis van mevrouw Pijpelink om in te zetten op de betekenis voor de grensbewoners. De grensbewoners zouden ook geattendeerd kunnen worden op de meerwaarde van het wegwerken van de grenzen.

De governance structuur zoals aanbevolen vanuit de werkgroep Donner-Berx kunnen complementair aan elkaar bestaan. Een kenniscentrum voor de ondersteuning van grensgovernance en grensknelpunten kan door middel van EU fondsen aangejaagd worden. Maar er moet volgens de heer de Kort ook ingezet worden op structurele goede samenwerking over en weer van de grens.

De heer de Kort vraagt om af te stemmen met de initiatiefnemers van de grensgovernance en de opzet van een 'secretariaat in het kader van werkgroep Donner-Berx'.

De heer Polman vraagt aan de heer Hupkes en D'havé om de link met Interreg expliciet te leggen in de opvolging van de rapportage die over de governance.

Graag omarmt de heer Polman de suggestie van de heer de Bethune, ondersteund door de andere gedeputeerden, om vanuit de Scheldemondraad een oproep te sturen aan het CvT om het SPF expliciet onder de aandacht te brengen. Een SPF zou met name ingezet moeten worden op het terrein van zichtbaarheid, betrokkenheid van onze grensbewoners, kleinschaligheid en de kansen die we hier voor ons gebied zien.

De heer Guikema laat weten dat de provincies Noord-Brabant en Nederlands Limburg ambtelijk alvast de uitwerking van grensgovernance via Interreg Vla-NL ondersteunen.

Actie: Aanbeveling formuleren vanuit de Scheldemondraad richting het Comité van Toezicht Interreg Vlaanderen Nederland om in te zetten op een Small project fund ten behoeve van kleinschalige projecten aan de grens.

b. Ter kennisname: schriftelijke stand van zaken Interreg B programma's en Interreg Europe

Mevrouw Pijpelink gaat kort in op het stopzetten van het 2 zeeën programma. Er is door de regio's een indringende lobby gevoerd over de voortzetting van het 2 zeeën programma. Met enige schaamte geeft mevrouw Pijpelink aan dat de Nederlandse ministeries niet mee willen gaan in een vervolg van een 2 zeeën programma.

9. Varia

De heer Polman dankt de aanwezigen voor betrokkenheid en inbreng. De eerstvolgende Scheldemondraad op 13 oktober kan naar positieve verwachting fysiek doorgaan met na afloop een netwerkmoment.